

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 46/2013-40

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. septembra 2013 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť J. J., B., zastúpeného advokátkou JUDr. E. L., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na účinný prostriedok nápravy pred národným orgánom zaručeného čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici z 20. decembra 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 60/2011 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. J. na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 15 Co 60/2011-185 z 20. decembra 2011 vo výroku, ktorým zrušil rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 16 C 80/2009-164 z 1. decembra 2010, p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 15 Co 60/2011-185 z 20. decembra 2011 vo výroku o zrušení rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 16 C 80/2009-164 z 1. decembra 2010 a vrátení veci Okresnému súdu Banská Bystrica na ďalšie konanie **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Banskej Bystrici **j e p o v i n n ý** uhradiť J. J. trovy konania v sume 269,58 € (slovom dvestošesťdesiatdeväť eur a päťdesiatosem centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. E. L., Advokátska kancelária, B.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti J. J. **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. februára 2012 doručená sťažnosť J. J., B. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie, ako aj práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na účinný prostriedok nápravy práv a slobôd zaručeného čl. 13 dohovoru v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy, ktoré boli porušené postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 60/2011 a jeho uznesením č. k. 15 Co 60/2011-185 z 20. decembra 2011.

1. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou doručenou Okresnému súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) 24. júna 2009 domáhal proti Slovenskej republike – Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, Bratislava (ďalej len „žalovaná“), zaplatenia sumy 318 973 € so 6 % úrokom z omeškania od 11. mája 2009 do zaplatenia, a to z titulu náhrady škody spôsobenej

nezákonným trestným stíhaním, rozhodnutím o väzbe a rozhodnutím o treste. Uplatnenú náhradu škody sťažovateľ rozdelil na stratu na zárobku za obdobie od 1. marca 1999 do 31. júla 2008, na náhradu nákladov obhajoby v predmetnom trestnom konaní, na náhradu „za morálnu ujmu za psychické a fyzické utrpenie a strádanie počas trestného stíhania“ a na náhradu „za poškodenie povesti a sťaženie spoločenského uplatnenia v spoločenskom, občianskom a pracovnom postavení“.

Okresný súd rozsudkom č. k. 16 C 80/2009-106 z 10. februára 2010 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť sťažovateľovi sumu 214 680 € so 6 % ročným úrokom z omeškania od 11. mája 2009 do zaplatenia, v časti o zaplatenie sumy 3 828 € s príslušenstvom konanie zastavil (v dôsledku čiastočného späťvzatia žaloby) a vo zvyšku žalobu zamietol.

Uplatnenú stratu na zárobku okresný súd posúdil ako ušlý zisk, pričom „mal za preukázané, že žalobca nebyť vznesenia obvinenia a následnej väzby a výkonu trestu mohol byť zamestnaný s príjmom na úrovni aspoň vo výške platnej minimálnej mzdy... Ak teda žalobca vyčíslil za mesiace, v ktorých nebol zamestnaný ušlý zisk vo výške v tom ktorom mesiaci platnej minimálnej mzdy..., súd sa s takýmto určením ušlého zisku stotožňuje a preto žalobe v tejto časti vyhovel.“. Okresný súd aplikujúc čl. 5 ods. 5 dohovoru priznal sťažovateľovi náhradu nemateriálnej ujmy v sume 200 000 €, lebo „došlo k narušeniu jeho dobrej povesti a občianskej cti a opovrhnutiu zo strany jeho okolia, narušeniu kontaktov a kladných vzťahov k tretím osobám. Tiež v oblasti rodinného života došlo... k narušeniu ich vzájomných vzťahov.“.

Náhradu nákladov obhajoby v trestnom konaní okresný súd priznal len v sume 163 €, ktorá predstavovala sťažovateľom uplatnenú časť nákladov na obhajobu JUDr. L. Uplatnenú časť náhrady nákladov v sume 473 € za obhajobu JUDr. L. okresný súd nepriznal, lebo „nemal preukázané, že právna zástupkyňa obhajovala žalobcu ako obžalovaného v trestnom konaní...“.

Na základe odvolania žalovanej i odvolania sťažovateľa krajský súd rozsudkom č. k. 12 Co 132/2010-127 z 20. júna 2010 (na písomnom vyhotovení rozhodnutia je zjavne nesprávny dátum „20. 06. 2009“) zrušil prvostupňový rozsudok vo výroku o povinnosti

zaplatiť sťažovateľovi sumu 214 680 € s príslušenstvom, ako aj v zamietavom výroku a vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie.

Krajský súd zdôraznil, že sťažovateľ sa domáhal „jednak odškodnenia z dôvodu trestného stíhania..., ako aj z dôvodu väzby a výkonu trestu... a žiadal odškodnenie podľa čl. 5 ods. 5 Dohovoru, ako aj priznania nárokov vyplývajúcich z práva na ochranu osobnosti... z dôvodu poškodenia povesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v spoločenskom, občianskom a pracovnom postavení (na čo prvostupňový súd v odôvodnení rozhodnutia nereagoval). V tejto súvislosti však treba poznamenať, že ide o kumulované nároky, pretože vznikli z jednej príčiny a následok nastal vo sfére narušenia osobnostných práv, čo odôvodňuje stanoviť finančnú satisfakciu vo forme nemajetkovej ujmy, vyjadrenej v peniazoch.“. V nadväznosti na to krajský súd uviedol, že nesporné skutkové okolnosti zakladajúce nárok sťažovateľa na náhradu škody predstavujú „určite závažný zásah do osobnostných práv upravených a chránených § 11 OZ. Právo na ochranu osobnosti fyzickej osoby upravuje ako jednotné právo... V tomto jednotnom rámci... existujú jednotlivé dielčie práva... Výpočet týchto jednotlivých práv tak, ako sú uvedené v OZ je len demonštratívne. Pre účely výkladu § 13 ods. 2 OZ je nutné zvážiť závažnosť takéhoto zásahu a reagovať na to, pri rozhodnutí o tom, akým spôsobom je nevyhnutný zásah do osobnostných práv odškodniť. Výška takto priznanej nemajetkovej ujmy musí byť odôvodnená primeranosťou v obdobných prípadoch, čo v tomto prípade chýba. Odvolací súd preto poukazuje na rozhodnutia súdov Ing. Tóth proti Slovenskej republike, Kučera proti Slovenskej republike, Pavletič proti Slovenskej republike a iné, a to najmä z dôvodu zváženia, resp. ustálenia primeranosti odškodnenia žalobcu.“.

Krajský súd vytkol okresnému súdu aj posúdenie sťažovateľom uplatnenej straty na zárobku, pretože „prvostupňový súd obdobie za ktoré uvedenú náhradu priznal, časovo ohraničil od 01. 03. 1999 do 31. 07. 2008 bez toho, aby na takýto postup boli splnené zákonné predpoklady. Nie je možné totiž takúto náhradu škody priznať za obdobie, keď žalobca jednak nebol vo väzbe..., ani za obdobie keď bol zamestnaný...“.

Vo vzťahu k priznanému úroku z omeškania krajský súd ustálil, že „v prípade keď poškodený sa domáha náhrady škody prostredníctvom žaloby, dňom požiadania je deň nasledujúci po podaní žaloby“. Zdôraznil, že „bude potrebné rozlíšiť medzi nemajetkovou

ujmou a majetkovou ujmou, pritom okresný súd zväži, či pri majetkovej ujme úroky z omeškania prichádzajú do úvahy, ak áno, je možné mu ich priznať v lehote troch dní od doručenia žaloby subjektu, ktorý má plniť, a pri nemajetkovej ujme len od doby, keď súd ustáli výšku priznanej nemajetkovej ujmy“.

Po vrátení veci okresný súd rozsudkom č. k. 16 C 80/2009-164 z 1. decembra 2010 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť sťažovateľovi sumu 314 680 € so 6 % ročným úrokom z omeškania od 11. mája 2009 do zaplatenia, v časti o zaplatenie sumy 3 828 € s príslušenstvom konanie zastavil a vo zvyšku žalobu zamietol.

Okresný súd *„diskrečne uvážil, že žalobcom uplatňovaný nárok na náhradu za stratu na zárobku je dôvodný a zahŕňa v sebe ušlý zisk, ktorý by inak, ak žalobca by nebol trestne stíhaný, nevznikol. Navrhovateľ do začatia trestného stíhania poberal minimálnu mzdu, po výkone trestu žil v neistote či sa mu niekedy podarí nájsť prácu, nemohol si nájsť stabilnú prácu ani za minimálnu mzdu. Žalobcovi z tohto dôvodu nedošlo k rozmnoženiu majetkových hodnôt, dokonca z dôvodu trestného stíhania, väzby a nepodmienečného odsúdenia sa mu tak znížil majetok. Ak teda žalobca vyčíslil za mesiace od roku 1999 do roku 2008, v ktorých nebol zamestnaný, ušlý zisk vo výške minimálnej mzdy v celkovej sume 14 157 Eur, súd... sa s takýmto určením ušlého zisku stotožňuje a žalobe v tejto časti vyhovel.“.*

Náhradu nemajetkovej ujmy podľa čl. 5 ods. 5 dohovoru okresný súd priznal *„za nezákonnú väzbu a vykonaný trest odňatia slobody“*, pričom *„vychádzal z rozhodnutia ESĽP Davies c. Spojené kráľovstvo, sťažnosť č. 42007/98 zo 16. 07. 2002, z ktorého vyplýva, že citovú úzkosť kvôli svojej povahe nemožno preukazovať určitým dôkazom. Súd má za to, že už samotným porušením základných práv a slobôd vzniká nemajetková ujma.“.* Podľa názoru okresného súdu *„výpovede svedkov preukazujú, že došlo k narušeniu jeho dobrej povesti a občianskej cti a opovrhnutiu zo strany jeho okolia, narušeniu kontaktov a kladných vzťahov k tretím osobám. Tiež v oblasti rodinného života došlo stratou dôvery blízkych osôb k osobe žalobcu k narušeniu ich vzájomných vzťahov. Súd vychádzal z týchto okolností a z ust. § 136 OSP, podľa ktorého ak možno výšku nárokov zistiť len s nepomernými ťažkosťami alebo ak ju nemožno zistiť vôbec, určí ju súd podľa svojej úvahy.“.*

Potom súd mal za to, že požadovaných 200 000 Eur za morálnu ujmu za psychické a fyzické utrpenie a strádanie počas trestného stíhania... je primerané.“

Súčasne okresný súd „za poškodenie povesti a sťaženie spoločenského uplatnenia v spoločenskom, občianskom a pracovnom postavení“ považoval za primerané odškodniť sťažovateľa sumou 100 000 €, a to vzhľadom na „osobitosti a jedinečnosť dôsledkov, ktoré vznikli žalobcovi v priebehu a v súvislosti s nezákonným trestným stíhaním. Súd pri zvažovaní náhrady nemajetkovej ujmy sa oboznámil s podobnými prípadmi ako Paletič c. SR, sťažnosť č. 39359/98 z 22. 06. 2004 alebo Kučera c. SR, sťažnosť č. 48666/99 zo 17. 07. 2007... Súd komparáciou zistil, že v týchto prípadoch trestné stíhanie bolo neporovnateľne kratšie. S ohľadom na špecifickosť okolností a dôsledkov vyššie spomínaných súd uvážil, že suma 300 000 Eur je v danom prípade primeraným zadostučinením.“

K problému ustálenia časového okamihu, od ktorého sťažovateľovi patria úroky z omeškania, okresný súd poukázal na českú súdnu judikatúru (II. ÚS ČR 1612/09, rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 25 Cdo 2060/2001). Tá podľa okresného súdu vychádza zo záveru, že „štát je povinný nahradiť škodu najneskôr do 6 mesiacov odo dňa, keď si poškodený riadne uplatnil nárok podľa § 9 a nasl. z. č. 58/1969. Uplynutím tejto lehoty... ocitá sa štát ako dlžník zo zodpovednostného záväzkovo-právneho vzťahu v omeškaní...“

Na základe odvolaní sťažovateľa i žalovanej krajský súd rozsudkom č. k. 15 Co 60/2011-185 z 20. decembra 2011 napadnutý prvostupňový rozsudok vo výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť sumu 314 680 € s príslušenstvom, ako aj v zamietavom výroku zrušil a v tejto časti vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie. V zastavujúcom výroku krajský súd rozsudok okresného súdu zrušil.

Krajský súd nepovažoval „za správne rozhodnutie okresného súdu, ktorým rozhodol o priznaní straty na zárobku za obdobie od 01.03.1999 do 31.07.2008. Okresný súd neuviedol v dôvodoch rozhodnutia, prečo priznal žalobcovi stratu na zárobku od 01.03.1999, keď v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení odvolací súd vytkol okresnému

súdu, že nie je možné takúto náhradu škody priznať za obdobie, keď žalobca jednak nebol vo väzbe,... a ani za obdobie, keď bol zamestnaný. V tomto smere rozhodnutie okresného súdu... nemožno považovať za vecne správne. Odôvodnenie rozsudku v tejto časti nezodpovedá požiadavke preskúmateľnosti a presvedčivosti, ako to vyžaduje ustanovenie § 157 ods. 2 O. s. p... Taktiež rozhodnutie o odškodnení morálnej ujmy za psychické a fyzické utrpenie, strádanie od začiatku trestného stíhania do jeho ukončenia v sume 200.000 eur a poškodenie povesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v spoločenskom, občianskom, pracovnom postavení v sume 100.000 eur podľa názoru odvolacieho súdu okresný súd náležite neodôvodnil.

Okresný súd tiež pri rozhodovaní o priznaní úrokov z omeškania nevychádzal z predchádzajúceho rozhodnutia odvolacieho súdu.

Odvolací súd je toho názoru, že nie sú nateraz splnené zákonné podmienky ani pre potvrdenie ani pre zmenu rozsudku okresného súdu v napadnutej časti. Rozsudok okresného súdu vykazuje také vady konania, ktoré odvolací súd nemohol odstrániť.“.

V sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovateľ identifikuje ústavne relevantné vady napadnutého rozhodnutia krajského súdu v tom, že:

«a/ nevidel príčinnú súvislosť medzi trestným stíhaním s väzbou a nemožnosťou sa zamestnať vo svojom povolání – výkon bezpečnostnej služby – čo je absurdné, rovnako ako vedenie faktúry v účtovníctve, keď sa zaplatila,

b/ svojvoľne uzavrel, že mu okresný súd priznal stratu na zárobku aj za dobu, keď bol zamestnaný, pretože za r. 2001 mu bola priznaná iba za 7 mesiacov /5 mesiacov pracoval/ po 4.920 Sk minimálnej mzdy, za r. 2003 8 mesiacov /4 mesiace pracoval/ po 6.080 Sk minimálnej mzdy, v r. 2005 za 6 mesiacov /6m. pracoval/ po 6.900 Sk minimálnej mzdy, za rok 2006 mu súd nič nepriznal, v r. 2007 mu náhradu priznal iba za 3 mesiace /9m. pracoval/ po 8.100 Sk minimálnej mzdy a za rok 2008 za 7 mesiacov po 8.100 Sk minimálnej mzdy; z toho vyplýva, že skutkový a právny záver krajského súdu je v priamom rozpore so skutočnosťou,

c/ hoci podľa § 120 ods. 3 OSP súd si osvojí skutkové zistenia založené na zhodnom tvrdení účastníkov a podľa § 121 OSP netreba dokazovať skutočnosti všeobecne známe a vyplývajúce z platných právnych predpisov /iura novit curia/, na základe čoho okresný

súd mohol vychádzať „z výpočtu žalobcu“, týkajúceho sa nespornej skutočnosti, kedy nepracoval /medzi účastníkmi to nebolo sporné/ a výšky minimálnej mzdy podľa príslušných právnych predpisov..., ale krajský súd uzatvára, že okresný súd „neuvádza ani minimálnu mzdu... čo ho viedlo k takému postupu“,

d/ arbitrárne konštatoval, že okresný súd neodôvodnil výšku nemajetkovej ujmy, hoci z rozsudku okresného súdu vyplýva opak /viď poukaz na rozhodnutia ESLP, rozsudok NS SR ap./,

e/ svojvoľne vyložil ust. § 517 ods. 1, 2 Obč. zák., keď v uznesení z 20.6.2010... uviedol, že „ak sa domáha náhrady škody žalobou, dňom požiadania je deň nasledujúci po podaní žaloby... úroky z omeškania priznať v lehote 3 dní od doručenia žaloby subjektu, ktorý má plniť...“ a v napadnutom uznesení len skonštatoval, že „pri priznaní úrokov z omeškania nevychádzal z predchádzajúceho rozhodnutia“, hoci okresný súd veľmi správne poukázal na splatnosť nároku uplatneného už v žiadosti podľa § 10 zákona č. 58/1969 Zb. a nie až v žalobe, podopretého relevantnou judikatúrou, ktorú odvolací súd ignoroval.»

Ďalej sťažovateľ proti postupu krajského súdu namietal, že „ak mal za to, že okresný súd vec nesprávne právne posúdil, bolo povinnosťou krajského súdu napadnuté rozhodnutie zmeniť a sťažovateľovi priznať len ten nárok, ktorý mu podľa platného práva patril. Ignorovanie uvedenej zásady – a už druhýkrát – má za následok jednak porušenie čl. 13 Dohovoru, ale najmä čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, teda porušenie práva na fair proces v jeho časovej dimenzii, lebo doba, o ktorú sa predlžuje súdne konanie po kasačnom rozhodnutí, je dobou zakladajúcou zbytočné prietahy v súdnom konaní pričítateľné na vrub odvolacieho súdu, a to v tak citlivej kauze, akou je odškodnenie nevinne väzneného, 10 rokov trestne stíhaného a nakoniec aj odsúdeného občana, ktorá trvá bezmála 13 rokov“.

2. Ústavný súd podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 46/2013-10 z 22. januára 2013 prijal sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46

ods. 1 ústavy, jeho práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru i jeho práva na účinný prostriedok nápravy pred národným orgánom zaručeného čl. 13 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti sťažnosť odmietol.

3. Následne ústavný súd 14. februára 2013 vyzval krajský súd na vyjadrenie sa k vecnej stránke sťažnosti a na stanovisko k možnému upusteniu od ústneho pojednávania vo veci. Súčasne ústavný súd 14. februára 2013 vyžiadal od okresného súdu súdny spis sp. zn. 16 C 80/09, ktorý mu bol doručený 11. marca 2013.

4. Krajský súd doručil 7. marca 2013 ústavnému súdu vyjadrenie, v ktorom vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania o sťažnosti.

Pokiaľ ide o vecnú stránku sťažnosti v jej prijatej časti, krajský súd najprv s poukazom na § 221 ods. 1 písm. h) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) uviedol, že *„o situáciu, kedy súd prvého stupňa nesprávne právne vec posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu, a preto nedostatočne zistil skutkový stav [§ 221 ods. 1 písm. h) OSP], môže ísť iba vtedy, keď sú splnené obe podmienky súčasne. V prípade akejkoľvek inej vady, než niektorej z tých, ktoré sú uvedené v taxatívnom výpočte § 221 OSP, odvolací súd nie je oprávnený prvostupňové rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Je potrebné však prihliadnuť aj na situácie, keď taxatívne vymedzené možnosti zrušenia rozhodnutia súd nie sú aplikovateľné, ale nie sú splnené ani podmienky na potvrdenie alebo zmenu rozhodnutia. Slovenská republika je právny štát... Ak odvolací súd má zákonnú možnosť zrušiť prvostupňový rozsudok, z princípov právneho štátu vyplýva možnosť zrušiť ho aj vtedy, ak sa súd prvého stupňa dopustil takého porušenia zákonnosti, ktoré spočívalo v porušení základných práv najmä procesného charakteru (čl. 46 až 48 ústavy) alebo zásad materiálneho chápania zákonnosti v súdnom konaní (§ 1), hoci konkrétne porušenie nemožno podradiť pod niektorú z procesných možností upravených v § 221. Takéto rozhodnutie odvolacieho súdu však musí byť náležite odôvodnené aj so zreteľom na to, že bez zrušenia prvostupňového rozhodnutia a bez ďalšieho konania pred prvostupňovým*

súdom nemožno zabezpečiť spravodlivú ochranu práv a oprávnených záujmov účastníkov konania...“.

K námietke sťažovateľa o tom, že odvolací súd *„nevidel príčinnú súvislosť medzi trestným stíhaním s väzbou a nemožnosťou sa zamestnať vo svojom povolani...“*, krajský súd uviedol, že v odôvodnení jeho napadnutého uznesenia nič také *„nikde nie je konštatované“*. Krajský súd zdôrazňuje, že z jeho uznesenia *„nikde nevyplýva, že by bola zvažovaná nemožnosť sťažovateľa zamestnať sa vo svojom povolaní – výkon bezpečnostnej služby v nadväznosti na príčinnú súvislosť s trestným stíhaním a väzbou. V rozhodnutí krajského súdu sa riešila len otázka minimálnej mzdy, ktorú sťažovateľ poberal počas obdobia zamestnanosti. Vzhľadom na to, že sťažovateľ bol zamestnaný pred začatím trestného stíhania za minimálnu mzdu, v priebehu trestného stíhania niekoľkokrát bol zamestnaný rovnako na rôzne obdobia za minimálnu mzdu, nevyplýva z toho, že by mu bola obmedzená možnosť zamestnať sa za takúto mzdu. Výkon jeho povolania konkrétne – výkon bezpečnostnej služby – sa v rozhodnutí nerieši, preto nie je zrejmé prečo na túto okolnosť poukazuje sťažovateľ vo svojej sťažnosti.“*.

K názoru sťažovateľa o svojvôli krajského súdu v názore o rozsahu straty na zárobku počas trestného stíhania sťažovateľa krajský súd uvádza, že *„riadne odôvodnil vo svojom rozhodnutí, prečo rozsudok okresného súdu nezodpovedá požiadavke preskúmateľnosti a presvedčivosti, keď na jednej strane vychádza z minimálnej mzdy a druhej strane v rozhodnutí sa ani len neuvádza výška minimálnej mzdy, od ktorej nárok sťažovateľa vypočítal“*.

K sťažnostnej námietke spočívajúcej v presvedčení sťažovateľa, že krajský súd nerešpektoval § 120 ods. 3 OSP a § 121 OSP, keď kritizoval absenciu údajov o výškach minimálnej mzdy v rozhodnom období v prvostupňovom rozhodnutí, krajský súd uvádza, že síce *«výpočet minimálnej mzdy vyplýva z príslušných právnych predpisov, ale to neznamená, že rozsudok okresného súdu pokiaľ vychádza z výpočtu s odkazom na minimálnu mzdu nemusí uviesť, v ktorom období aká bola výška minimálnej mzdy a v závislosti na to posudzovať nárok žalobcu. Každé rozhodnutie pokiaľ sa týka určitých výpočtov musí byť preskúmateľné aj v tom rozsahu, ako k týmto výpočtom došlo.*

Nepostačuje vziať do úvahy „výpočet žalobcu“ a brať do úvahy takýto výpočet za správny bez toho, aby reálne nebol preskúmateľný, či je aj matematicky správny. Rozhodnutie ktoré neodráža priznanie nároku, spôsob určenia jeho výšky a výpočet, nemožno považovať za preskúmateľné.».

Na námietku sťažovateľa, že krajský súd „arbitrárne konštatoval, že okresný súd neodôvodnil výšku nemajetkovej ujmy, hoci z rozsudku okresného súdu vyplýva opak /vid' poukaz na rozhodnutia ESLP, rozsudok NS SR a pod./“, krajský súd reagoval zdôraznením názoru, podľa ktorého «odôvodnenie rozhodnutia a jeho preskúmateľnosť je úzko spojená aj s právom opačnej strany podrobiť rozhodnutie kritike a možnosti vzniesť námietky v odvolaní. Avšak v zmysle Občianskeho súdneho poriadku riadne odvolanie je možné podať len proti rozhodnutiu, z ktorého vyplývajú závery, voči ktorým možno argumentovať. Ak rozhodnutie nemá takéto odôvodnenie, účastník v danom prípade žalovaný, je v obtiažnom postavení, pretože nemôže namietať správnosť rozhodnutia a postup súdu, keďže nie je evidentný. Okresný súd svoje rozhodnutie založil na ustanovení § 136 OSP, teda na úvahe súdu o výške nároku. Aj keď súd rozhoduje na základe svojej úvahy, odôvodnenie by malo obsahovať uvedenie skutočností, z ktorých súd vychádzal. Len porovnanie s prípadmi „Paletič a Kučera“ nespĺňa túto požiadavku, pretože nie je konkrétne. Určenie výšky nárokov neznamená svojvoľné určenie voľnou úvahou. Pokiaľ prvostupňový súd rozhodoval o odškodnení morálnej ujmy a povesti, rozhodnutie odôvodnil len s poukazom na tvrdenia navrhovateľa, pričom konštatoval úplne v inej časti rozhodnutia, že vykonal dôkaz výsluchom svedkov, pričom z odôvodnenia len vyplýva konštatovanie „svedok... uviedol..“. Pri rozhodovaní o výške nároku vychádzal z ust. § 136 O. s. p., keď poukázal na rozhodnutie ESLP Davies c. Spojené kráľovstvo, sťažnosť 42007/98 z 16.07.2002, v zmysle ktorého citovú úzkosť kvôli svojej povahe nemožno preukazovať určitým dôkazom. Vychádzal z obdobných prípadov Paletič c. SR a Kučera c. SR, pričom konštatoval, že trestné stíhanie v týchto prípadoch bolo neporovnateľne kratšie. Z rozhodnutia, rozsudok ESLP zo 17. júla 2007 vo veci Kučera c. SR síce vyplýva, že uplatňoval 954.489 Sk (31.683 Eur) ako náhradu nemajetkovej škody z dôvodu straty na zárobku, 8 miliónov Sk (265.551 Eur) ako náhradu nemajetkovej ujmy a 438.960 Sk za náklady a výdavky, ale ESLP poukázal na to, že náhradu za stratu na zárobku už pánovi

Kučerovi priznali vnútroštátne súdy. Priznal mu 6.000 Eur z titulu nemajetkovej ujmy a 300 Eur ako náhradu trov konania. Zvyšok jeho nárokov zamietol. Pokiaľ ide o prípad Paletič c. SR, taktiež nie je zrejmé, čo okresný súd porovnával, pretože neuviedol žiadny porovnávací údaj, aby ho uviedol na podporu svojich záverov.».

K poslednej sťažnostnej námietke týkajúcej sa začiatku omeškania žalovanej ako dlžníka v zodpovednostnom právnom vzťahu krajský súd uviedol, že aj keď odôvodnenie napadnutého uznesenia „nie je celkom presné, je potrebné poukázať na to, že sťažovateľ si uplatňoval nárok na náhradu škody podľa zákona č. 58/1969 Zb..., pričom tento zákon náhradu nemajetkovej ujmy neupravuje, Pokiaľ si sťažovateľ uplatnil nárok na náhradu škody v zmysle tohto zákona, v tomto rozsahu je možné uvažovať o prípadnom úroku z omeškania od splatnosti nároku v zmysle § 10 citovaného zákona. Sťažovateľ sa však žalobou domáhal odškodnenia z dôvodu trestného stíhania vo výške 200.000 Eur podľa článku 5 ods. 5 dohovoru, ako aj priznania nárokov vyplývajúcich z práv na ochranu osobnosti podľa § 11 a nasl. OZ v sume 100.000 Eur z dôvodu poškodenia povesti a sťaženie uplatnenia v spoločenskom, občianskom a pracovnom postavení. Nemajetkovej ujmy sa nedomáhal v zmysle zákona č. 58/1969 Zb., preto v tomto rozsahu nie je možné uvažovať o úroku z omeškania z uplatneného nároku v rámci podanej žiadosti o predbežné prerokovanie nároku (navyše keď citovaný zákon nemajetkovú ujmu ani neupravuje), teda od splatnosti nároku v zmysle § 10 zákona č. 58/1969 Zb. Nakoľko okresný súd priznal navrhovateľovi sumu 314.680 Eur (náhrada škody ako aj nemajetková ujma spolu) s úrokom z omeškania, je potrebné rozlišovať medzi omeškaním s majetkovou ujmu a nárokom na nemajetkovú ujmu, či pri nej nárok na úroky z omeškania vôbec vzniká a od kedy, keďže nemajetková ujma je uplatnená podľa článku 5 ods. 5 dohovoru a podľa § 11 a nasl. OZ, a nie podľa zákona č. 58/1969 Zb.“.

Krajský súd vo svojom vyjadrení uzatvára, že okresný súd „sa dopustil takého porušenia zákonnosti, ktoré spočíva v porušení základných práv najmä procesného charakteru ako aj zásad materiálneho chápania ochrany zákonnosti v súdnom konaní“, a tak „nezostalo odvolaciemu súdu nič iné, než rozhodnutie okresného súdu zrušiť, nakoľko jeho rozhodnutie nezodpovedalo požiadavke preskúmateľnosti a presvedčivosti súdneho

rozhodnutia tak, ako to vyžaduje ustanovenie § 157 ods. 2 OSP“. Krajský súd navrhuje ústavnému súdu vysloviť, že označené práva sťažovateľa porušené neboli.

5. Vyjadrenie krajského súdu zaslal ústavný súd 7. marca 2013 na zaujatie stanoviska právnej zástupkyňi sťažovateľa. Požiadal i o vyjadrenie k otázke upustenia od ústneho pojednávania o sťažnosti.

6. Sťažovateľ prostredníctvom právnej zástupkyne doručil ústavnému súdu 25. marca 2013 stanovisko k vyjadreniu krajského súdu. Rekapituluje v ňom stručne dôvody, ktoré okresný súd viedli k meritórnemu rozhodnutiu o jednotlivých čiastkových nárokoch uplatnených sťažovateľom, a uvádza, že *„krajský súd vo vyjadrení obhajuje postup odvolacieho senátu, ale spôsobom, ktorý mal byť uvedený v napadnutom zrušujúcom uznesení, a nie až vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti, v ktorom si tiež prispôsobuje skutkové a právne okolnosti prípadu. To potvrdzuje opodstatnenosť našej sťažnosti..., ktorej žiadame vyhovieť, lebo napadnuté uznesenie odvolacieho súdu malo bezprostredný vplyv na hmotnoprávne pomery účastníkov, ktoré ešte nie sú vyriešené od r. 1999, čím sa porušilo základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu ap.“.* Sťažovateľ súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o jeho sťažnosti.

7. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

1. Ústavný súd sa vzhľadom na procesno-právne okolnosti posudzovaného prípadu musel najprv zaoberať rozsahom svojej meritórnej prieskumnej právomoci vo vzťahu k namietanému uzneseniu krajského súdu. Pravdaže, právomoc bola už predmetom posudzovania zo strany ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti tak, ako to prikazuje § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, predsa však ani pri rozhodovaní vo veci samej nemôže ústavný súd odhliadnuť od skutočnosti, že napadnutým uznesením krajského súdu nebolo konanie vo veci sťažovateľovej žaloby pred všeobecnými súdmi právoplatne ukončené.

Ústavný súd už mnohokrát judikoval, že pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (IV. ÚS 23/05). Judikatúra ústavného súdu stabilne pripomína, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade

zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci (napr. I. ÚS 214/09). Ústavný súd môže urobiť zásah na ochranu ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv sťažovateľa až vtedy, keď už ostatné orgány verejnej moci nie sú schopné protiústavný stav napraviť (IV. ÚS 322/09).

Po rozhodnutí vo veci sp. zn. II. ÚS 105/09 ústavný súd *mutatis mutandis* zastáva názor, podľa ktorého ak jeho rozhodovacia prax v minulosti spravidla nepripúšťala preskúmavanie rozhodnutí odvolacieho súdu, ktorými boli zrušené v odvolacom konaní rozsudky prvostupňových súdov s poukazom na to, že takéto rozhodnutie odvolacieho súdu nie je „konečným“ rozhodnutím vo veci a sťažovateľ má v každom prípade možnosť domáhať sa na ústavnom súde ochrany základných práv a slobôd podaním ústavnej sťažnosti proti konečnému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktoré vzíde z konania nasledujúceho po zrušujúcom rozhodnutí odvolacieho súdu, na tomto svojom názore zotrváva, avšak v záujme poskytnutia účinnej ochrany základným právam účastníkov občianskeho súdneho konania nie je možné na tomto názore zotrvať bezvýhradne. Prípadmi hodnými odlišného prístupu sú najmä prípady takých rozhodnutí odvolacieho súdu, v ktorých tento porušil základné právo sťažovateľa ústavnoprocésneho charakteru, a to z toho dôvodu, že v takom prípade odmietnutím preskúmania ústavnosti postupu odvolacieho súdu a napravenia jeho pochybenia tohto druhu by bol účastník vystavený v konaní nasledujúcom postupu súdu prvého stupňa viazaného právnym názorom odvolacieho súdu vysloveným v konaní, ktoré bolo poznačené porušením ústavnoprocésnych práv jeho účastníka. Nebola by účinnou ochrana poskytovaná základným právam a slobodám fyzických a právnických osôb ústavným súdom, ak by ústavný súd nemohol zasiahnuť a následky porušenia základných práv a slobôd odstrániť prv, ako skončí konanie vo veci konečným rozhodnutím, navyše nevyhnutne akceptujúcim právny názor vyslovený odvolacím súdom v jeho rozhodnutí postihnutom vadou spočívajúcou v porušení ústavnoprocésnych práv účastníkov takéhoto konania.

Formulovaný a postupne sa stabilizujúci názor (napr. aj vo veciach sp. zn. II. ÚS 285/2010, II. ÚS 387/2010, III. ÚS 508/2011) si pri rozhodovaní o predloženej sťažnosti vyžaduje, aby ústavný súd skúmal, či právny názor vyslovený krajským súdom v napadnutom uznesení kladie v celej jeho šírke na ďalšie rozhodovanie o sťažovateľovej

civilnej žalobe záväznú požiadavku vedúcu k porušeniu označených práv sťažovateľa, ktoré by pri prípadnom neskoršom ústavno-súdnom prieskume meritórneho rozhodnutia už neboli odstrániteľné.

Okrem toho však i samotné napadnuté uznesenie (teda odhliadnúc od jeho procesného vplyvu na ďalší priebeh konania daného záväznosťou vysloveného právneho názoru) je spôsobilé byť predmetom prieskumu zo strany ústavného súdu, pretože niet pochýb, že i uznesenie odvolacieho súdu, ktorým sa konanie vo veci samej právoplatne nekončí, musí spĺňať požiadavky plynúce z viacerých čiastkových aspektov základného práva na súdnu ochranu či práva na spravodlivé súdne konanie. Aj rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým sa prvostupňové rozhodnutie zrušuje a vec sa vracia súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, musí napríklad dosahovať takú kvalitu odôvodnenia, aká naň z čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj z čl. 6 ods. 1 dohovoru plynie, jeho enunciát musí mať potrebný právny základ v ustanoveniach procesného práva, ako aj náležitú oporu v odôvodnení, a podobne. Nerešpektovanie príkladmo menovaných požiadaviek by pri neskoršom ústavno-súdnom prieskume meritórnych rozhodnutí všeobecných súdov vo veci samej už nebolo napravitel'né.

2. Sťažostné námietky prednesené v odôvodnení sťažnosti prevažne smerujú k nesprávnemu právnemu hodnoteniu veci zo strany krajského súdu. Sťažovateľ v časti IV bode 3 odôvodnenia svojej sťažnosti namieta, že krajský súd „nevidel príčinnú súvislosť medzi trestným stíhaním s väzbou a nemožnosťou sa zamestnať vo svojom povolání“ [v sťažnosti označené ako písm. a)], „svojvoľne uzavrel, že mu okresný súd priznal stratu na zárobku aj za dobu, keď bol zamestnaný“ [v sťažnosti označené ako písm. b)], kritizuje tiež, že krajský súd nedostatočne rešpektoval zásadu „iura novit curia“, keď vyžadoval od okresného súdu, aby v odôvodnení svojho rozsudku presne špecifikoval minimálnu mzdu v rozhodnom období [v sťažnosti označené ako písm. c)], „arbitrárne konštatoval, že okresný súd neodôvodnil výšku nemajetkovej ujmy“ [v sťažnosti označené ako písm. d)] a „svojvoľne vyložil ust. § 517 ods. 1, 2 Obč. zák.“ [v sťažnosti označené ako písm. e)].

2.1 Z uvedeného vyplýva, že pokiaľ ide o námietky uvedené v bodoch označených ako písm. a), b) a e), dotýkajú sa bez akýchkoľvek pochybností právneho hodnotenia vo veci zisteného skutkového stavu. Podľa názoru ústavného súdu v aktuálnom procesnom štádiu konania pred všeobecnými súdmi (meritórny rozsudok je právoplatne zrušený a vec je vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie) neprichádza pri rešpektovaní čl. 127 ods. 1 ústavy zasahovanie do nesúladu panujúceho medzi okresným súdom a krajským súdom v otázke právneho hodnotenia ustálených skutkových okolností prostredníctvom ústavnosúdneho prieskumu do úvahy.

Krajský súd v napadnutom uznesení vyslovil pre okresný súd záväzný právny názor (§ 226 OSP). Aj v prípade, ak by po právoplatnom ukončení konania pred všeobecnými súdmi vo veci samej ústavný súd pri meritórnom prerokovaní neskôr podanej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy dospel k záveru, že niektorý z právnych názorov formulovaných v napadnutom uznesení krajského súdu a rešpektovaných v ďalších fázach konania okresným súdom a neskôr pri rozhodovaní o odvolaní aj krajským súdom nespĺňa požiadavky plynúce pre sťažovateľa zo základných práv a slobôd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, nevylučuje to kladné rozhodnutie o takej neskôr podanej sťažnosti.

Ústavný súd totiž nie je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu vysloveným v jeho zrušujúcom uznesení, ktorým sa vec vracia na ďalšie konanie okresnému súdu. Súčasne, ak by sa obrana všeobecných súdov v konaní o neskôr podanej sťažnosti sťažovateľa odvíjala od poukazu na povinnosť prvostupňového súdu rešpektovať vyslovený, hoci ústavne nesúladný právny názor súdu odvolacieho, nebráni to ústavnému súdu vysloviť porušenie základných práv sťažovateľa. Pre odvolací súd totiž nevyplýva z § 226 OSP jeho viazanosť vlastným právnym názorom. Teda odvolací súd svoj skorší záväzný právny názor môže (napríklad aj pod vplyvom záväzného právneho názoru ústavného súdu vysloveného v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy) zmeniť. Potvrďuje to aj súdna judikatúra, podľa ktorej odvolací súd nepostupuje v rozpore s procesnými predpismi, ak svoj predchádzajúci vo veci vyslovený právny názor zmení a potvrdí také rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorým tento jeho skorší právny názor nerešpektoval (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 24. októbra 2007 vo veci sp. zn. 28 Cdo 3342/2007). Obdobne Najvyšší súd Českej republiky v rozsudku z 3. mája

2007 vo veci sp. zn. 22 Cdo 1349/2006 uviedol, že aj keď zmena skoršieho, pre súd prvého stupňa záväzného právneho názoru odvolacieho súdu, je v zásade nežiaduca, nemožno ju považovať za nepatričnú, predovšetkým s ohľadom na ústavnoprávny princíp nezávislosti sudcu, ktorý je vo všeobecnosti viazaný len zákonom... Opodstatneným dôvodom odlišného právneho názoru môže byť okrem iného ovplyvnenie praxe nižších súdov judikatúrou najvyššieho súdu alebo ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavnému súdu jeho postavenie ochrancu ústavnosti oddeleného od sústavy všeobecného súdnictva neumožňuje skúmať námietky sťažovateľa formulované v sťažnosti v bodoch označených ako písm. a), b, a e) v štádiu po vrátení veci krajským súdom okresnému súdu na ďalšie konanie. Tieto námietky sa totiž koncentrujú výlučne na problém právneho posúdenia dosiaľ právoplatne nerozhodnutej veci prerokovávanej pred okresným súdom a krajským súdom, pričom systém odvolania ako opravného prostriedku v civilnom sporovom konaní nekladie ústavnému súdu žiadne prekážky pre meritórny prieskum predmetných námietok po právoplatnom ukončení konania o sťažovateľovej žalobe v rámci konania o neskôr podanej sťažnosti.

2.2 V bodoch označených ako písm. c) a d) sťažovateľ formuluje námietky, ktoré sa svojou podstatou orientujú na problém posúdenia dostatočnosti odôvodnenia prvostupňového rozsudku. Kým sťažovateľ je toho názoru, že okresný súd svoj meritórny rozsudok odôvodnil v súlade s § 157 ods. 2 OSP, krajský súd zastáva opačný názor.

V predostretých námietkach nachádzajú podľa názoru ústavného súdu spoločného menovateľa dva zorné uhly pohľadu. Ide o nepopierateľné oprávnenie odvolacieho súdu zhodnotiť dostatočnosť odôvodnenia prvostupňového rozhodnutia, s ktorým však súčasne koreluje povinnosť odvolacieho súdu vysvetliť svoje prípadné výhrady ku kvalite odôvodnenia prvostupňového rozhodnutia. Myšlienková línia uvažovania ústavného súdu takto ústi do požiadavky, aby v potrebnej kvalite bola odôvodnená aj kritika odvolacieho súdu na adresu kvality odôvodnenia súdu prvého stupňa. V podstate ide o lapidárnu úlohu, aby aj odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorým sa prvostupňové meritórne rozhodnutie zrušuje a vec sa vracia súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, spĺňalo požiadavky plynúce na jeho kvalitu z čl. 46 ods. 1 ústavy či z čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Odôvodnenosť vyslovenej požiadavky podčiarkuje okrem iného i samotná zásada viazanosti prvostupňového súdu právnym názorom súdu odvolacieho. Ak je totiž súd prvého stupňa povinný rešpektovať v ďalšom konaní právny názor odvolacieho súdu o nedostatočnosti svojho skoršieho meritórneho rozhodnutia, potom je odôvodnené od odvolacieho súdu očakávať náležité sformulovanie dostatočne konkrétnych inštrukcií o potrebe nedostatočné odôvodnenie na prvom stupni doplniť, vysvetliť či bližšie konkretizovať.

I stabilizovaná judikatúra súdov zastáva názor, podľa ktorého ak má byť súd prvého stupňa skutočne viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, musí odvolací súd v odôvodnení svojho zrušujúceho uznesenia zreteľne uviesť, z akého právneho názoru vychádzal. Z právneho názoru odvolacieho súdu musí byť súdu prvého stupňa zrejmé, v čom spočíva naplnenie zrušovacích dôvodov..., hlavne v čom spočívajú nedostatky dokazovania, skutkových zistení a skutkových záverov alebo prečo bolo právne posúdenie veci chybné. Súd prvého stupňa je viazaný len takým právnym názorom, ktorý bol skutočným základom zrušovacieho uznesenia odvolacieho súdu (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 3. októbra 2011 vo veci sp. zn. 30 Cdo 4616/2009).

Uvedené právne názory plne zodpovedajú všeobecnejšie formulovanej požiadavke vytrvalo presadzovanej ústavným súdom, podľa ktorej súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Vyjadruje to aj znenie § 157 ods. 2 OSP, podľa ktorého v odôvodnení rozsudku uvedie súd podstatný obsah prednesov, stručne a jasne vyloží, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia, akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil a posúdi zistený skutkový stav podľa príslušných ustanovení, ktoré použil. Všeobecný súd pritom nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu

je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

V bode označenom ako písm. c) v časti IV bode 3 odôvodnenia sťažnosti sťažovateľ kritizuje názor krajského súdu, podľa ktorého *„okresný súd prevzal výpočet žalobcu, ktorý vyčíslil stratu na zárobku od roku 1999 do roku 2008, v ktorom období nebol zamestnaný a vznikol mu tak ušlý zisk, pričom v dôvodoch rozhodnutia neuvádza ani výšku minimálnej mzdy, neuvádza, na základe akých dôkazov, prečo uznal uplatnený nárok za dôvodný, čo ho viedlo k takému postupu“*.

Okresný súd k predmetnej otázke na podklade vykonaného dokazovania (listinné dôkazy, výpovede svedkov) uviedol, že ak sa sťažovateľ *„v priebehu svojho trestného stíhania nemohol zamestnať a dosahovať tak aspoň minimálnu mzdu, bolo to v dôsledku vznesenia obvinenia, väzby a vykonaného trestu, pričom je potrebné dodať, že pomer príčinných súvislostí medzi týmito skutočnosťami a tým, že žalobca nepracoval nemožno stanoviť. Súd diskrečne uvážil, že žalobcom uplatňovaný nárok na náhradu za stratu na zárobku je dôvodný a zahŕňa v sebe ušlý zisk, ktorý by inak, ak žalobca by nebol trestne stíhaný, nevznikol. Navrhovateľ do začatia trestného stíhania poberal minimálnu mzdu, po výkone trestu žil v neistote či sa mu niekedy podarí nájsť prácu, nemohol si nájsť stabilnú prácu ani za minimálnu mzdu. Žalobcovi z tohto dôvodu nedošlo k rozmnoženiu majetkových hodnôt, dokonca z dôvodu trestného stíhania, väzby a nepodmienečného odsúdenia sa mu tak znížil majetok. Ak teda žalobca vyčíslil za mesiace od roku 1999 do roku 2008, v ktorých nebol zamestnaný, ušlý zisk vo výške minimálnej mzdy v celkovej sume 14 157 Eur, súd... sa s takýmto určením ušlého zisku stotožňuje a žalobe v tejto časti vyhovel.“*.

Podľa názoru ústavného súdu kritika citovaných dôvodov predstretých okresným súdom nie je krajským súdom dostatočne odôvodnená. Ústavný súd v žiadnom prípade neupiera krajskému súdu právo vyhodnotiť ako nedostatočné odôvodnenie, ktoré sa účastníkovi konania môže javiť ako postačujúce. No ak okresný súd hoci stručne, ale dostatočne zrozumiteľne vysvetlil, že skutkové okolnosti kauzy neumožňujú exaktne stanoviť mieru kauzality medzi faktom trestného stíhania sťažovateľa (mimo období väzby

a výkonu trestu odňatia slobody) a jeho neschopnosťou zamestnať sa, a preto bolo potrebné rozhodnúť na podklade diskrecie, potom odvolací súd má plné právo označiť takýto dôvod za nedostatočný, no súčasne musí s potrebnou mierou konkrétnosti uviesť druhovo vymedzené argumenty, ktoré má okresný súd pri opätovnom koncipovaní odôvodnenia svojho meritórneho rozhodnutia doplniť. Pri citovanej podobe odôvodnenia rozsudku okresného súdu určite neobstojí kritika krajského súdu založená iba na všeobecne ladenom konštatovaní, že okresný súd mal uviesť „na základe akých dôkazov, prečo uznal uplatnený nárok za dôvodný, čo ho viedlo k takému postupu“. Takto formulovaný záväzný právny názor je pre okresný súd objektívne len ťažko rešpektovateľný a ani sťažovateľ ako účastník konania z neho nemôže zistiť konkrétne dôvody, pre ktoré bolo potrebné rozsudok okresného súdu zrušiť.

Pokiaľ ide o námietku v bode označenom ako písm. d) v časti IV bode 3 odôvodnenia sťažnosti týkajúcu sa kvality odôvodnenia prvostupňového rozsudku v otázke priznanej nemajetkovej ujmy, okresný súd k pôvodným dôvodom doplnil odkazy na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“; s. 6 rozsudku) a súčasne zdôraznil, že „výpovede svedkov preukazujú, že došlo k narušeniu jeho dobrej povesti a občianskej cti a opovrhnutiu zo strany jeho okolia, narušeniu kontaktov a kladných vzťahov k tretím osobám. Tiež v oblasti rodinného života došlo stratou dôvery blízkych osôb k osobe žalobcu k narušeniu ich vzájomných vzťahov. Súd vychádzal z týchto okolností a z ust. § 136 OSP, podľa ktorého ak možno výšku nárokov zistiť len s nepomernými ťažkosťami alebo ak ju nemožno zistiť vôbec, určí ju súd podľa svojej úvahy. Potom súd mal za to, že požadovaných 200 000 Eur za morálnu ujmu za psychické a fyzické utrpenie a strádanie počas trestného stíhania... je primerané. Za poškodenie povesti a sťaženie spoločenského uplatnenia... je podľa úvahy súdu primeraným odškodnením suma 100 000 Eur... súd pri určovaní výšky odškodnenia pri vzniku nemajetkovej ujmy zvažoval osobitosti a jedinečnosť dôsledkov, ktoré vznikli žalobcovi v priebehu a v súvislosti s nezákonným trestným stíhaním. Súd pri zvažovaní náhrady nemajetkovej ujmy sa oboznámil s podobnými prípadmi ako Paletič c. SR, sťažnosť č. 39359/98 z 22. 06. 2004 alebo Kučera c. SR, sťažnosť č. 48666/99 zo 17. 07. 2007... Súd komparáciou zistil, že v týchto prípadoch trestné stíhanie bolo neporovnateľne kratšie. S ohľadom na špecifickosť

okolností a dôsledkov vyššie spomínaných súd uvážil, že suma 300 000 Eur je v danom prípade primeraným zadostučinením“.

Ak takto formulované dôvody krajský súd podrobil kritike odôvodnenej iba konštatovaním, že *„rozhodnutie o odškodnení morálnej ujmy za psychické a fyzické utrpenie, strádanie od začiatku trestného stíhania do jeho ukončenia v sume 200.000 eur a poškodenie povesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v spoločenskom, občianskom, pracovnom postavení v sume 100.000 eur... okresný súd náležite neodôvodnil“*, potom ústavnému súdu neostáva iné, než vysloviť nedostatočnosť odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu v tejto časti. Krajský súd vôbec nekonkretizoval, v čom je odôvodnenie okresného súdu nenáležité, a tým ani nepodal sťažovateľovi ako účastníkovi konania potrebné vysvetlenie dôvodov, pre ktoré meritórny rozsudok okresného súdu zrušil a vrátil vec na ďalšie konanie. Opätovne pritom ústavný súd zdôrazňuje, že vôbec nespochybňuje právo krajského súdu vyhodnotiť aj citované dôvody okresného súdu ako nepostačujúce, takýto záver však je povinný i krajský súd patrične zdôvodniť.

Ústavný súd vo väzbe na odôvodnenie rozsudku okresného súdu v otázke priznanej nemajetkovej ujmy pravdaže neopomína výhrady krajského súdu vyjadrené v prvom zrušujúcom uznesení č. k. 12 Co 132/2010-127 z 20. júna 2010. V ňom krajský súd okresnému súdu vytkol predovšetkým absenciu odôvodnenia primeranosti priznanej nemajetkovej ujmy a zdôraznil potrebu ustálenia jej sumy na podklade komparácie s inými obdobnými prípadmi (hlavne v judikatúre ESLP). Okresný súd však túto požiadavku krajského súdu zjavne rešpektoval, keď v poradí druhom meritórnom rozsudku, ako už bolo citované, vo vyžadovanom ohľade svoje odôvodnenie doplnil. Ak ani doplnenie okresného súdu podľa názoru krajského súdu nepostačovalo, potom bolo povinnosťou krajského súdu v napadnutom zrušujúcom uznesení uviesť, aké ďalšie argumenty má okresný súd pri opätovnom rozhodovaní do odôvodnenia svojho rozsudku pojať a náležite ich vysvetliť. Strohé konštatovanie krajského súdu, že okresný súd svoje rozhodnutie v predmetnej časti *„náležite neodôvodnil“*, je však v tomto smere úplne nepostačujúce.

Je paradoxné (a na to poukázal i sťažovateľ vo svojom stanovisku k vyjadreniu krajského súdu), že krajský súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti doručenom ústavnému

súdu 7. marca 2013 svoju obranu založil v podstate na dopĺňaní dôvodov, pre ktoré podľa jeho názoru nebol zrušený rozsudok okresného súdu v časti odôvodnenia priznanej nemajetkovej ujmy postačujúci. Ústavný súd sa v tomto ohľade stotožňuje s názorom sťažovateľa, že „*krajský súd vo vyjadrení obhajuje postup odvolacieho senátu, ale spôsobom, ktorý mal byť uvedený v napadnutom zrušujúcom uznesení, a nie až vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti...*“.

Súhrnne tak ústavný súd dospel k záveru, že odôvodnenie napadnutého zrušujúceho uznesenia krajského súdu č. k. 15 Co 60/2011-185 z 20. decembra 2011 nespĺňa požiadavky plynúce na kvalitu odôvodnenia rozhodnutí všeobecných súdov zo základného práva na súdnu ochranu a z práva na spravodlivé súdne konanie. Uvedená kritika ústavného súdu sa týka časti odôvodnenia, v ktorej krajský súd vytýka okresnému súdu nedostatočné odôvodnenie meritórneho rozsudku v otázke ustálenia požadovaného ušlého zisku spočívajúceho v strate na zárobku počas trestného stíhania sťažovateľa, ako aj časti, v ktorej krajský súd konštatoval nedostatočné odôvodnenie meritórneho rozsudku pri priznávaní nemajetkovej ujmy sťažovateľovi. V relácii na zistenú kvalitu odôvodnenia meritórneho rozsudku okresného súdu, ktorý krajský súd napadnutým uznesením zrušil, ústavný súd konštatuje, že dôvody, na ktorých krajský súd založil svoje výhrady voči odôvodneniu prvostupňového rozhodnutia, nie sú dostatočne konkrétne a sťažovateľovi ako účastníkovi konania nedávajú odpoveď na otázku, prečo bolo zo strany krajského súdu potrebné rozhodnúť opätovným zrušením meritórneho rozsudku a vrátením veci na ďalšie konanie.

Aj rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým tento zrušuje preskúmané rozhodnutie súdu prvého stupňa vo veci samej, musí v odôvodnení spĺňať požiadavky kvality dané základným právom účastníka konania na súdnu ochranu i jeho právom na spravodlivé súdne konanie. Odvolaciemu súdu nemožno uprieť právo na vlastnú predstavu o podobe odôvodnenia rozhodnutia v merite, avšak miera potrebnej konkrétosti odôvodnenia zrušujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu nie je determinovaná len konkrétnosťou odvolacích dôvodov, ale aj konkrétnosťou kritizovaného odôvodnenia zrušovaného prvostupňového rozhodnutia vo veci samej. Inými slovami, zistenej konkrétosti a detailnosti odôvodnenia prvostupňového meritórneho rozsudku musí zodpovedať náležitá

konkrétosť a detailnosť rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorým tento pristúpi k zrušeniu rozhodnutia súdu prvého stupňa vo veci samej. V opačnom prípade totiž odôvodnenie zrušujúceho rozhodnutia nedáva účastníkovi konania dostatočnú odpoveď na otázku priamo súvisiacu s poskytovanou súdnou ochranou, a to je otázka, prečo odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa vo veci samej zrušil, vrátil mu vec na ďalšie konanie, a tým oddialil nastolenie právnej istoty o riešení sporu tvoriaceho predmet konania pred všeobecnými súdmi.

Keďže krajský súd v napadnutom zrušujúcom uznesení z uvedených dôvodov formulované požiadavky nerešpektoval, bolo potrebné vysloviť porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu i jeho práva na spravodlivé súdne konanie (bod 1 výroku tohto nálezu).

3. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti predniesol i námietku, ktorá sa týka procesnej stránky spôsobu rozhodnutia zvoleného krajským súdom. Sťažovateľ zdôrazňuje apelačný charakter odvolania ako riadneho opravného prostriedku podľa Občianskeho súdneho poriadku, ktorý *„umožňuje preskúmať rozhodnutie okresného súdu po stránke skutkovej i právnej a meritórne rozhodnúť. Preto zrušenie napadnutého rozhodnutia odvolacím súdom by malo byť len výnimočným rozhodnutím; ak mal za to, že okresný súd vec nesprávne právne posúdil, bolo povinnosťou krajského súdu napadnuté rozhodnutie zmeniť...“*.

Ústavný súd nespochybňuje, že voľba spôsobu rozhodnutia o odvolaní nemôže byť vecou voľnej úvahy odvolacieho súdu, čo vyžaduje koncept právnej regulácie zakotvený v § 219 – § 221 OSP, ktorý prostredníctvom už judikovanej požiadavky na súlad postupu všeobecného súdu s ustanoveniami procesného práva otvára cestu aj do sféry základného práva na súdnu ochranu. Ak totiž všeobecný súd koná v rozpore s procesno-právnymi predpismi upravujúcimi postupy v súdnom konaní, môže dôjsť k porušeniu základného práva na súdnu ochranu i práva na spravodlivé súdne konanie (napr. II. ÚS 122/05).

Krajský súd svoje napadnuté uznesenie založil na dôvode podľa § 221 ods. 1 písm. h) OSP. Ústavný súd už vo vzťahu k predmetnému ustanoveniu uviedol, že dôvodom

na zrušenie rozhodnutia podľa tohto ustanovenia je kumulatívne splnenie dvoch podmienok. Prvou podmienkou je nesprávne právne posúdenie vecí spočívajúce iba v tom, že súd prvého stupňa nepoužil správnu právnu normu. Druhou podmienkou je nedostatočné zistenie skutkového stavu (II. ÚS 387/2010).

Podľa názoru ústavného súdu v posudzovanom prípade už konštatovaná nedostatočnosť odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu neumožňuje dospieť k jednoznačnému, a tým aj zodpovednému záveru o tom, či krajský súd mal rešpektujúc základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu postupovať podľa § 220 OSP (zmeniť prvostupňový rozsudok) alebo podľa § 221 ods. 1 písm. h) OSP. Práve nedostatočnosť odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia je príčinou, ktorá bráni ústavnému súdu overiť, či s ohľadom na právne názory krajského súdu boli splnené podmienky na zmenu prvostupňového rozhodnutia okresného súdu vo veci samej, alebo či boli splnené dve kumulatívne podmienky na zrušenie prvostupňového rozhodnutia podľa § 221 ods. 1 písm. h) OSP.

Až po náležitom odôvodnení odvolacieho rozhodnutia krajského súdu, z ktorého budú bez akýchkoľvek pochybností identifikovateľné dostatočne konkrétne dôvody, pre ktoré je podľa názoru krajského súdu meritórne rozhodnutie okresného súdu nedostatočne odôvodnené, bude možné ustáliť aplikovateľnosť § 220 OSP alebo § 221 ods. 1 písm. h) OSP. Predmetnú námietku sťažovateľa preto ústavný súd považuje za predčasnú.

Ústavný súd si na podklade formulovaných záverov uvedomuje aj riziko ďalšieho predĺženia konania o sťažovateľovej žalobe o náhradu škody, ktoré v konečnom dôsledku môže viesť k podaniu ďalšej sťažnosti, je však povinný rešpektovať svoju ústavne zakotvenú oddelenosť od sústavy všeobecného súdnictva, ktorá je bytostne spätá s princípom sebaobmedzenia a zdržanlivosti (m. m. I. ÚS 76/2011, PL. ÚS 95/2011, III. ÚS 508/2011) ústavného súdu pri uplatňovaní svojej právomoci.

4. Sťažovateľ v sťažnostnom petite navrhol ústavnému súdu taktiež vyslovenie porušenia jeho práva na účinný prostriedok nápravy práv zaručených čl. 13 dohovoru, pričom tento návrh bližšie neodôvodnil.

Ústavný súd je toho názoru, že v okolnostiach prerokovávanej veci nemožno návrhu sťažovateľa v predmetnej časti vyhovieť. Už vo veci Airey proti Írsku (rozsudok z 9. októbra 1979 o sťažnosti č. 6289/73, bod 35) ESLP naznačil, že v závislosti od posudzovaného prípadu možno vnímať požiadavky plynúce z čl. 13 dohovoru ako menej striktné v porovnaní s požiadavkami danými právom na spravodlivé súdne konanie zaručeným čl. 6 ods. 1 dohovoru. Inými slovami, požiadavky dané právom zaručeným čl. 13 dohovoru môžu byť absorbované aplikačným rozsahom čl. 6 ods. 1 dohovoru. Teda ak právo zaručené dohovorom a uplatnené jednotlivcom pred súdom predstavuje „občianske“ právo uznané vnútroštátnym právom, potom ochranu poskytovanú čl. 6 ods. 1 treba považovať za efektívnu (napríklad rozsudok ESLP o sťažnostiach č. 7151/75 a č. 7152/75 z 23. septembra 1982 vo veci Sporrang a Lönnroth proti Švédsku, bod 88). Za takýchto okolností záruky poskytnuté čl. 6 ods. 1 dohovoru zahŕňajúce celú šírku súdneho konania sú prísnejšie a prekrývajú požiadavky podľa čl. 13 dohovoru (rozsudok ESLP o sťažnosti č. 26737/95 z 19. decembra 1997 vo veci Brualla Gómez de la Torre proti Španielsku, bod 41).

Právo na náhradu škody spadá pod aplikačný rozsah pojmu „občianske právo“ podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a je uznané vnútroštátnym právnym poriadkom Slovenskej republiky. Potom je bez právneho významu preskúmať napadnuté uznesenie krajského súdu zo zorného uhla menej prísnych požiadaviek čl. 13 dohovoru (obdobne rozsudok ESLP o sťažnosti č. 30210/96 z 26. októbra 2000 vo veci Kudła proti Poľsku, bod 146), a to vzhľadom na to, že predmetné uznesenie krajského súdu bolo podrobené testu súladu s čl. 6 ods. 1 dohovoru a na podklade zisteného nesúladu s požiadavkami plynúcimi z práva na spravodlivé súdne konanie bolo aj zrušené. V tejto časti preto ústavný súd sťažnosti sťažovateľa nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Vzhľadom na to, že ústavný súd dospel k záveru o porušení základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu aj jeho práva na spravodlivé súdne konanie, bolo namieste využitie právomoci podľa čl. 127 ods. 2 ústavy.

Pokiaľ však ide o rozsah vlastnej zrušovacej právomoci, ústavný súd neprehliadol, že napadnuté uznesenie krajského súdu obsahuje vo výrokovej časti dva enunciáty. Sťažovateľove námietky (aj keď sa to v petite sťažnosti neprejavilo) atakovali iba prvý výrok uznesenia krajského súdu. Druhým výrokom totiž krajský súd zrušil rozsudok okresného súdu „*v časti o zaplatenie 3.828 eur so 6 % úrokom z omeškania od 11.05.2009 do zaplatenia*“, a to s ohľadom na skutočnosť, že okresný súd rozsudkom č. k. 16 C 80/2009-164 z 1. decembra 2010, ktorý bol v poradí druhým rozsudkom vo veci samej, už druhýkrát zastavil konanie v konkretizovanej časti, a teda rozhodol druhýkrát o tej istej veci (prvýkrát o tejto časti konania okresný súd rozhodol samostatným výrokom rozsudku č. k. 16 C 80/2009-106 z 10. februára 2010, ktorý nebol dotknutý prvým zrušujúcim uznesením krajského súdu, a tak nadobudol právoplatnosť). V tomto výroku napadnuté uznesenie krajského súdu nebolo v konaní o sťažnosti sťažovateľa nijako sporné a ani ústavný súd z vyžiadaného súdneho spisu okresného súdu nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by ho akokoľvek ústavne spochybňovali. Ústavný súd preto svoju právomoc podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vzťahol len na výrok napadnutého odvolacieho uznesenia, ktorým krajský súd zrušil rozsudok okresného súdu „*vo výroku, ktorým žalovanú zaviazal zaplatiť žalobcovi sumu 314.680 eur so 6 % ročným úrokom z omeškania od 11.05.2009 do zaplatenia v lehote 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia a vo výroku, ktorým vo zvyšku návrh žalobcu zamietol*“. Súčasne bolo potrebné, aby ústavný súd krajskému súdu vrátil vec podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal

rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Pri opätovnom rozhodovaní o odvolaniach proti rozsudku okresného súdu vo veci samej za podmienky, že nedôjde k zmene jeho postoja k dôvodnosti odvolacích námietok, bude úlohou krajského súdu formulovať dostatočne konkrétne a detailné výhrady ku kvalite odôvodnenia prvostupňového meritórneho rozhodnutia, a to v otázke posúdenia dôvodnosti sťažovateľom uplatneného nároku v časti týkajúcej sa ušlého zisku spočívajúceho v strate na zárobku, ako aj v časti týkajúcej sa nemajetkovej ujmy spôsobenej trestným stíhaním sťažovateľa. Krajský súd bude pritom povinný brať dôsledne na zreteľ existujúcu podobu odôvodnenia prvostupňového rozsudku tak, aby jeho prípadné výhrady k tomuto odôvodneniu dávali okresnému súdu dostatočne konkrétne inštrukcie pre ďalší postup pri prerokovávaní sťažovateľovej kauzy. Súčasne bude krajský súd povinný dôsledne dbať na to, aby z odôvodnenia jeho rozhodnutia o podaných odvolaniach zreteľne vyplývali dôvody subsumovateľné bez akýchkoľvek pochybností pod niektorú z procesnoprávných noriem (§ 219 – § 221 OSP) zakotvujúcich spôsoby rozhodnutia odvolacieho súdu.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Pretože ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľa garantovaného mu čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré si uplatnil v sume 10 000 €.

Sťažovateľ svoju žiadosť zdôvodnil tvrdením, že *„už vyše 3 rokov neúspešne bojuje za odškodnenie najzávažnejšieho zásahu do svojich základných práv a slobôd orgánmi verejnej moci od r. 1999...“*.

Z citovaného čl. 127 ods. 3 ústavy vyplýva, že finančné zadost'účinenie sa môže, ale nemusí priznať. Ústavný súd je toho názoru, že takéto zadost'účinenie je namieste tam, kde nie je možné dosiahnuť a dovŕšiť ochranu porušeného základného práva iným, ústavne a zákonne upraveným spôsobom (napr. I. ÚS 15/02, I. ÚS 139/02, II. ÚS 152/08). V tejto súvislosti už ústavný súd konštatoval, že priznanie finančného zadost'účinenia prichádza do úvahy iba vtedy, ak vyslovením porušenia práva a prípadnými ďalšími výrokmi (napr. zrušením rozhodnutia a vrátením veci na ďalšie konanie) nedôjde k plnej náprave protiprávneho stavu (II. ÚS 117/2011).

Podľa názoru ústavného súdu je ochrana základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu i jeho práva na spravodlivé súdne konanie účinne poskytnutá tým, že ústavný súd konštatoval ich porušenie, zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie s formulovaním záväzného právneho názoru. Ústavný súd vo väzbe na sťažovateľovo zdôvodnenie neopomenul ani fakt, že konanie o jeho „odškodnení“ nie je právoplatne ukončené, a pre krajský súd záväzný právny názor vyslovený v tomto náleze sa v podstate meritom sťažovateľovej veci (jej právnym posúdením) nezaoberá.

Z uvedených dôvodov ústavný súd návrhu sťažovateľa na priznanie finančného zadost'účinenia nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

V.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľ si uplatnil nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti a podanie stanoviska k vyjadreniu krajského súdu), pričom požaduje aj zvýšenie náhrady trov konania o daň z pridanej hodnoty. Súhrnne teda požaduje náhradu trov právneho zastúpenia v sume 489,05 €.

Ústavný súd vzhľadom na výsledok meritórneho prerokovania sťažnosti považoval za potrebné priznať sťažovateľovi náhradu trov konania za dva úkony právnej služby poskytnutej jeho právnou zástupkyňou, a to za prevzatie a prípravu zastúpenia, ako aj za písomné podanie – sťažnosť. V stanovisku doručenom ústavnému súdu 25. marca 2013 totiž sťažovateľ prostredníctvom svojej právnej zástupkyne neuviedol žiadne nové skutočnosti alebo právne hodnotenia, ktoré by boli spôsobilé podstatne ovplyvniť konečný úsudok ústavného súdu o predmete konania.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

Úkony právnej služby boli vykonané v roku 2012. Základná tarifa podľa ustanovení § 11 ods. 3 vyhlášky je 1/6 z výpočtového základu (§ 1 ods. 3 vyhlášky, t. j. zo sumy 763 € pre úkony v roku 2012), čo predstavuje za jeden úkon v roku 2012 odmenu v sume 127,16 € a k tomu režijný paušál za jeden úkon v sume 7,63 €.

Náhrada trov právneho zastúpenia vo vzťahu k prevzatiu a príprave zastúpenia sťažovateľa, ako aj k podaniu sťažnosti predstavuje 254,32 €. K tomu bolo potrebné pripočítať dvakrát režijný paušál, teda dvakrát po 7,63 €, čo predstavuje 15,26 €. Ústavný súd sťažovateľovi priznal náhradu trov právneho zastúpenia v sume 269,58 € (bod 3 výroku tohto nálezu), pričom krajský súd je povinný zaplatiť ju na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Priznanú náhradu trov konania ústavný súd nezvýšil o uplatnenú daň z pridanej hodnoty, pretože sťažovateľ ani jeho právna zástupkyňa hodnoverným dokladom nepreukázali, že v čase poskytovania relevantných právnych služieb bola právna zástupkyňa sťažovateľa platiteľkou dane z pridanej hodnoty.

Vzhľadom na znenie čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. septembra 2013